

mert a vezérkar tudta, hogy bizonyos német alakulatok szintén sárga karszalagot viselnek meghatározott tábori feladatok végzésekor. A vezérkar nem akarta feldühíteni, sem pedig megzavarni a németeket, ezért azt indítványozta, hogy ne sárga karszalagot öltessenek a munkaszolgálatosokkal, hanem fehérét, benne sárga Dávid-csillaggal. A KMOF hozzáfűzte, hogy a karszalag állandó viselését tegyék kötelezővé, s hogy le ne essen, varrassák föl a kabát ujjára. Végül mégis a sárga karszalag mellett döntöttek, mert már megrendelték és a németekkel is tisztázták az ügyet: ha a munkaszolgálatosokat kivetkőztetik a mundérból és polgári ruhában kell járniuk, akkor nem lehet őket senkivel összetéveszteni.

A zsidó származású keresztényeket, vagyis azokat a kikeresztelkedetteket, akik a hatályos törvények szerint zsidónak minősültek, keresztény munkaszolgálatos-századokba osztották be, s fehér karszalag viselésére kötelezték.⁵⁰

A zsidó munkaszolgálatosokat már messziről föl lehetett ismerni a kabátujjukon virító sárga karszalagról, s így könnyű prédáivá váltak a magyar és német antiszemitáknak. Munkaszolgálatos-alakulatok tartózkodtak az ország határain belül és a hadszíntéren, a front mentén. Jó néhányat Észak-Erdélybe vezényeltek, a román határ közelébe, ahol utakat építettek, erődítési munkálatokat végeztek. A legszörnyűbb kegyetlenkedéseknek azok voltak kitéve, akik Ukrajnába és a szerbiai Borba kerültek.

Zsidó munkaszolgálatosok Ukrajnában

A honvédelmi miniszter és a vezérkar eredetileg arra számított, hogy a hadjárat a Szovjetunió ellen hat–nyolc hét alatt a németek és szövetségeseik teljes győzelmével ér véget. 1941 szeptemberére azonban a magyarok is felismerték, hogy a háború elhúzódik és nagyon költséges lesz. A kormány tehát a vezérkar nagy megdöbbenésére megpróbálta korlátok közé szorítani Magyarország részvételét, hogy amennyire csak lehet, megóvja a haderőt és az ország anyagi forrásait, és így a háborút követő rendezés idejére az ország kedvező helyzetben legyen. A németek viszont másmilyen tervet dédelgettek. A magyarokat ekkor még mindig lenyűgözte a nácik katonai eredményessége, és változatlanul az foglalkoztatta őket, hogyan tudnák revíziós törekvéseiket valóra váltani. Így aztán a németeknek nem esett túlságosan nehezükre meggyőzni őket, hogy fegyverkezzenek föl és vessék be a második magyar hadsereget a Szovjetunió ellen.⁵¹ Ez a döntés a hadköteles korú zsidókra is kihatott, hiszen a vezérkar már előzőleg olyan határozatot hozott, hogy mozgósítás esetén a behívandók 10%-a zsidó legyen.⁵² A honvédelmi miniszter ezt 1942. március 17-én utasításba adta (15 802. sz. utasítás), és azzal egészítette ki,